

Kokkuvõte

Soome-ugri liikumine Eestis on väga kaalukas oma peaaegu sajandipikkuse ajalooga. Selle aja jooksul on Eesti Rahva Muuseumisse talletatud väärtuslikud rahvarõivaste, ehete ja majapidamistarvete kogud. Ka Eesti Kirjandusmuuseumis, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia vanemteaduri Žanna Pärtlase arhiivis, Tartu Ülikoolis ja Eesti Keele Instituudis leidub olulisi folkloorseid, etnograafilisi ja keelelisi materjale.

Korraldatud on ekspeditsioone Mordvamaale ja Nõukogude Liidu aegsetesse oblastitesse, samuti Tatarstani ja Baškortostani, mille tulemusel saadi väärtuslikku folkloorset ja etnograafilist materjali, mis on ülioluline ersa ja mokša kultuuripärandi säilimiseks tänapäeva maailmas. Mordva (ersa ja mokša) materjalid toovad esile uuritava kultuuri rikkuse ja mitmekülsuse ja nende teadmiste väärtus kasvab iga aastaga.

Suur roll oma kultuuripärandi talletamisel on ka Eestis elavatel mordvalastel, kellel on säilinud kontaktid oma etnilise kodumaaga, kus on korraldatud pühapaikade taastamisi, sõlmitud lepinguid siinsete ja sealsete ülikoolide ja kultuuriühingutega. On oluline teada, et kõige arvukamalt saabus ersasid ja mokšasid Eestisse nõukogude perioodil, peamiselt aastatel 1959–1970, mil väga paljud suunati siia spetsialistidena tööle pärast kõrgkooli lõpetamist. Kõige rohkem saabus noori, ja nad elasid enamasti linnades. Põhiline suhtluskeel oli vene keel ja üldjuhul ei räägi sisserändajate teine põlvkond rahvuskeelt peaaegu üldse (v.a 2000. aastatel loodud noored pered). Seltside kultuuritegevus aitab kohalikel ersadel ja mokšadel kinnistada ja säilitada oma identiteeti ja keelt. Just samamoodi nagu säilitasid teadmise oma päritolust ja kaugest kodumaast Teise maailmasõja tõttu välismaale pagenud eestlased erinevates riikides, luues oma seltse, organiseerides lastele eesti keele õpet ja korraldades eestlaste kokkutulekuid.

Eestis elav mordva (ersa-mokša) kogukond, nende tegevus ja looming ning Eestis leiduvad mordva keele ja kultuuri materjalid on tähelepanuväärsed ja esinduslikud, nad on oluline osa Eesti Vabariigi kultuuride kirjus paletis.

Ajaloolise ja folkloorse materjali avaldamine on oluline, sest mordva kirjakuultuur on noor ja suuline pärand on kultuuri väga oluline osa, mis tagab ersadele ja mokšadele teadmise, kust nad tulevad, mis on nende pärisosa. Teisalt pakuvad Eesti arhiividesse kogutud materjalid autentsetena suurt huvi, annavad väärtuslikku teavet nii folkloristidele kui ka muude valdkondade uurijatele. Lisaks saab neid teadmisi kasutada ka haridussüsteemis.